

Estudi de les diferències en les habilitats comunicatives de l'alumnat de diferents graus universitaris

Treball de Final de Grau

Grau en Pedagogia

Curs 2023 - 2024

Autor: Joan Toledo Freixas

Tutora: Sílvia Mayoral Rodríguez

Data de lliurament: 5 de juny de 2024

AGRAÏMENTS

No seria just entregar aquest document sense plasmar en aquestes línies el meu agraïment a algunes persones que han aportat el seu granet de sorra sigui aconsellant-me, assessorant-me o bé creant una esfera de suport mutu que en moltes ocasions és vital per poder tirar endavant el treball.

Primerament, a la meva tutora Sílvia Mayoral. Qui, a part de tutoritzar-me el treball, m'ha ajudat a tenir les idees més clares en els moments en què la boira era més densa.

A en Joan Puiggalí, que sempre té un moment del seu temps per a respondre dubtes i qüestions tècniques.

A la meva parella, Ariadna Masias, i a la meva companya de classe, Laura Batlle. Dues persones que també han dedicat els darrers mesos a fer els seus treballs i amb qui he pogut compartir estones d'ajuda i motivació mútues.

Finalment, a tot l'alumnat que ha dedicat el temps necessari a respondre el qüestionari de la meva investigació.

RESUM

Aquest estudi pretén determinar si hi ha diferències en els nivells d'assoliment de les habilitats comunicatives dels estudiants de diferents graus a la Universitat de Girona. La participació ha estat de 196 alumnes de diferents estudis de grau que han respost un qüestionari virtual de 30 preguntes. S'han realitzat diverses proves ANOVA i T-Student per a mostres independents amb el propòsit de comparar les mitjanes dels diferents factors de les habilitats comunicatives entre diferents grups d'alumnat separant-lo per curs (1r i 4t) i per grau. Els resultats mostren diferències en alguns factors entre l'alumnat de diferents graus, però sobretot es demostra un cert avantatge en l'alumnat de la Facultat d'Educació i Pedagogia en relació amb el d'altres facultats de la universitat. Fent la comparació entre l'alumnat de primer i darrer curs, també s'han obtingut diferències que demostren que l'etapa universitària ajuda a millorar en cinc dels vuit factors d'aquestes habilitats i que hi ha alguns factors que es milloren en diferents estudis coincidint amb el que s'estipula als documents de les memòries dels respectius graus.

Paraules clau: habilitats comunicatives, comunicació, competències, Universitat de Girona.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine whether there are differences in the degrees of achievement of communication skills of students of different degrees at the University of Girona. The participation was 196 students from different undergraduate studies who answered a virtual questionnaire of 30 questions. Several ANOVA and T-Student for independent samples tests have been performed with the purpose of comparing the averages of the different factors of communication skills between different groups of students, separating them by year (1st and 4th) and by grade. The results show some differences in some factors between students of different bachelor's degrees, but above all, a certain advantage is shown among students of the Faculty of Education and Pedagogy compared to other faculties. Making the comparison between the first and final year students, differences have also been obtained that show that the university stage helps to improve in five of the eight factors of these skills and that there are some factors that are improved in different studies coinciding with what is stipulated in the documents of the reports of the respective degrees.

Keywords: communication skills, communication, competences, University of Girona.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	4
1.1. MOTIVACIÓ I JUSTIFICACIÓ	4
1.2. OBJECTIU DE LA RECERCA.....	6
2. MARC TEÒRIC.....	7
2.1. LA COMUNICACIÓ I LES HABILITATS COMUNICATIVES.....	7
2.2. IMPORTÀNCIA DE LES HABILITATS COMUNICATIVES	9
2.3. LES HABILITATS COMUNICATIVES A LA UNIVERSITAT	10
2.4. LES HABILITATS COMUNICATIVES A LA UDG	11
3. METODOLOGIA	12
3.1. OBJECTIUS.....	12
3.2. DISSENY	13
3.2.1. Metodologia	13
3.2.2. Mostra.....	13
3.2.3. Instrument.....	14
3.2.3.1. Procés de confecció del qüestionari	15
3.2.3.2. Sistema de puntuacions del qüestionari	16
3.2.4. Procediment.....	16
4. RESULTATS	18
4.1. ALUMNAT DE DARRER CURS DE DIFERENTS GRAUS	19
4.2. ALUMNAT DE PRIMER I DARRER CURS.....	21
5. DISCUSSIÓ	24
6. CONCLUSIONS	28
7. APORTACIÓ AL BAGATGE DE CONEIXEMENT DE LA PEDAGOGIA	30
8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	31
ANNEX A. QÜESTIONARI	34
ANNEX B. PROCÉS DE MODIFICACIÓ DEL QÜESTIONARI	38

1. INTRODUCCIÓ

1.1. MOTIVACIÓ I JUSTIFICACIÓ

Aquestes són les primeres línies d'un treball que marcarà el final d'una de les meves etapes a la Universitat de Girona. No és la meva primera etapa universitària, ja que fa prop d'una dècada em vaig graduar en Enginyeria Electrònica, Industrial i Automàtica i ara estic acabant els meus estudis en Pedagogia. Dos mons molt diferents que han convergit en la meua vida i que defineixen en gran part el meu passat i el meu present, i segur que també acabaran definint el meu futur. Els estudis de la meua primera etapa universitària van suposar molts aprenentatges tècnics i van garantir-me la possibilitat de guanyar-me la vida des de la finalització del grau fins ara. El Grau en Pedagogia, en canvi, no només m'ha suposat una sèrie d'aprenentatges i l'adquisició de diferents competències professionals, sinó que també ha suposat un canvi en la meua manera de pensar i veure la realitat en la qual està immersa aquesta societat. A mesura que han anat passant els anys i els cursos, m'he anat adonant que hi ha algunes competències que tenen una alta rellevància, no només en els camps professionals, sinó en molts altres aspectes de la nostra vida; i que tinc la sensació que no es treballen a tot arreu al mateix nivell.

Unes d'aquestes competències són les que tenen a veure amb les habilitats comunicatives. Durant les meves dues etapes universitàries i la meua primera etapa laboral he pogut copsar que, aparentment, hi ha moltes diferències entre les persones de diferents àmbits com són el tècnic/industrial i el social. La manera de ser i de relacionar-se d'uns i altres poden arribar a ser molt diverses. Evidentment, no tot és blanc o negre, però he anat comparant algunes situacions viscudes en la meua primera etapa amb algunes de l'actual i en molts casos puc afirmar que tant les mateixes situacions com la forma de resoldre-les en un àmbit o altre han estat molt diferents. També és cert que les coses poden canviar molt en un lapse temporal d'una dècada i que, per tant, això també cal tenir-ho en compte.

Generalment, en els àmbits industrials el treball se centra molt més en els resultats (produccions, quantitat, rendiment...), mentre que en els socials es dona molta més importància a les relacions interpersonals, la comunicació, l'empatia, sense deixar de banda els resultats. En el primer ambient podria dir que la comunicació està al servei de la producció i els resultats i en l'altre està més al servei de les persones i les seves relacions. Un dels aspectes que he anat aprenent i interioritzant durant els meus anys al Grau en Pedagogia -i al qual no havia fet massa cas fins ara-, és que una bona comunicació esdevé imprescindible per tenir bones relacions socials i, d'aquesta manera, viure amb més satisfacció i benestar. Cal saber comunicar i cal saber

entendre com poden rebre els teus missatges les altres persones. És quelcom evident, sí, però existeixen algunes situacions en què tot això pot no tenir-se massa en compte.

Tot això, però, no deixa de ser una visió subjectiva d'una realitat més o menys concreta. Per aquesta raó, el que pretenc, bàsicament, amb aquest Treball Final de Grau és veure si hi ha una relació entre el nivell de les habilitats comunicatives de l'alumnat de la Universitat de Girona i el grau que estan cursant. Per tant, intentaré determinar si es confirma d'una manera empírica el que he anat veient durant aquests anys. En cap cas vull emetre cap judici contra l'alumnat d'altres graus ni vull pretendre desacreditar la feina que s'està fent en altres estudis fora de l'àmbit social. El que sí que pretenc és posar de manifest si aquestes diferències són reals i es poden demostrar de forma quantitativa. De la mateixa manera, també pretenc veure si hi ha diferències en el grau d'adquisició d'aquestes habilitats durant les trajectòries acadèmiques en els diferents graus. En altres paraules, determinar si hi ha millores en aquestes habilitats durant les trajectòries acadèmiques de l'alumnat de diferents graus i facultats.

Aquest interès per les competències i habilitats i per realitzar mesures en el seu assoliment també neix de la meua etapa de pràctiques pedagògiques realitzades a l'Estació Espai Jove de Girona. Allà, una de les tasques que se'm va encomanar va ser investigar sobre les competències que es podien aprendre o assolir viatjant i com aquestes es podien mesurar. Duent a terme una petita recerca bibliogràfica sobre la temàtica i la posterior confecció d'una dinàmica relacionada amb l'adquisició de competències, es va despertar en mi l'interès per treballar i mesurar el seu assoliment, no només en el context de les estades internacionals, sinó d'una forma més general. Ara que em dispenso a encarar el meu Treball Final de Grau, veig que puc utilitzar aquest coneixement per a dur a terme la recerca que em proposo i així tancar, d'alguna manera, la meua segona etapa universitària utilitzant coneixements que he anat adquirint en els diferents espais que he ocupat.

L'estudi que estic plantejant no és en cap cas un estudi innovador. Fent la recerca bibliogràfica inicial pertinent amb l'objectiu de concretar el millor possible la temàtica del meu treball, he descobert que ja s'han dut a terme estudis similars que confirmen parcialment el que he plasmat en les primeres línies d'aquest treball. Es confirmarà també la meua creença sobre les diferències en les habilitats comunicatives i l'empatia de l'alumnat dels diferents àmbits d'estudi universitaris? Existeixin o no aquestes diferències, la recerca també pot ser molt interessant per veure en quin grau s'assoleixen aquestes habilitats comunicatives durant les etapes universitàries dels i les estudiants de la Universitat de Girona i en quin nivell se situen en finalitzar els diferents graus.

1.2. OBJECTIU DE LA RECERCA

Segons el que he exposat anteriorment, doncs, l'objectiu principal d'aquesta recerca és: determinar si hi ha diferències en els nivells d'assoliment de les habilitats comunicatives dels estudiants de diferents graus a la Universitat de Girona.

D'aquest objectiu tan general, se'n despleguen dos d'una mica més específics els quals es detallen a l'apartat 3.1 d'aquest document i que marquen el disseny de la recerca i les seves dues línies d'investigació.

2. MARC TEÒRIC

En el primer pas per encarar aquesta recerca, cal definir uns quants conceptes per entendre millor què són les habilitats comunicatives, quina importància tenen en la nostra societat i com es treballen en contextos similars a on es duu a terme aquesta investigació, o sigui, la Universitat de Girona.

2.1. LA COMUNICACIÓ I LES HABILITATS COMUNICATIVES

Els humans no som els únics que ens comuniquem amb els altres éssers. De fet, en més o menys mesura, gairebé tots els animals utilitzen algun tipus de comunicació per rebre i transmetre informació. El que sí que és inherent només a la humanitat és el llenguatge, entenent-lo com la capacitat que tenim per comunicar-nos i expressar-nos a través de signes que poden ser orals, escrits o gestuals. Sense el llenguatge, probablement la societat seria molt diferent de com la coneixem. Amb tota seguretat podria afirmar que poques persones serien capaces d'imaginar-se un món sense llenguatges, almenys sense els que coneixem actualment. Les persones vivim en el llenguatge i moltes vegades no som conscients d'ell. A través de la paraula pensem, ens comuniquem, reflexionem, ens expresseu, opinem... I a través de les converses ens relacionem amb les altres, construïm equips, organitzacions, societats i projectes. Aprendre a comunicar, és una competència cada vegada més necessària tant a escala personal com professional i empresarial (Gómez, 2016). No obstant això, de llenguatges i de maneres de comunicar-se n'hi ha moltes, tantes com persones hi ha al món. Cadascú té la seva pròpia manera d'expressar-se i encara que aquesta pugui tenir similituds a la de moltes altres, també és ben segur que té moltes diferències. El fet que sigui un aspecte que comença a aprendre's tot just haver nascut (o fins i tot abans) i que no deixi de modificar-se al llarg de la vida, comporta obligatòriament al fet que cada persona sigui diferent en aquest aspecte i tingui unes habilitats comunicatives o de comunicació interpersonal pròpies i exclusives.

Com a objecte d'estudi d'aquest treball de recerca, cal saber què són exactament les habilitats comunicatives i, per fer-ho, primerament és necessari definir què és la comunicació interpersonal. Aquesta no és una tasca fàcil, ja que existeixen multitud de definicions per a aquest concepte. No obstant això, n'hi ha que inclouen moltes de les característiques comunes que apareixen en la majoria. Un bon exemple és la definició proposada per Hernández-Jorge i de la Rosa (2017), construïda a partir de definicions d'altres autors i autors com Gimeno *et al.* (2006), Hernández-Jorge (2005) i Koprowska (2008), tots ells citats per Hernández-Jorge i de la Rosa (2017):

La comunicació interpersonal és un procés...

- **Interactiu i bidireccional:** implica la presència d'almenys dos participants que intercanvien informació.
- **Propositiu:** és un procés intencional.
- **Multidimensional:** la comunicació interpersonal s'estableix en diferents nivells que es relacionen entre si (verbal, no verbal...).
- **Irreversible:** els missatges tenen conseqüències positives o negatives a l'interlocutor o interlocutora.
- **Contextual-relacional:** la comunicació afecta la naturalesa de la relació que es dona en un context concret.

Així doncs, les habilitats comunicatives o de comunicació interpersonal (habilitats comunicatives a partir d'ara) són aquelles que permeten a les persones desenvolupar de manera positiva processos de comunicació interpersonal tal com han estat definits anteriorment.

Ara bé, és gairebé impossible determinar de manera general si una persona disposa d'unes bones habilitats comunicatives o no. Es podria donar el cas en què un individu tingués una habilitat excel·lent per estructurar la informació de manera que fos totalment intel·ligible per a tothom, però, en canvi, no fos capaç de generar interès o motivació amb el seu interlocutor o interlocutora. Hi ha diversos factors que es poden relacionar amb el concepte general de comunicació i en aquest treball s'estudiaran, concretament, els vuit que han utilitzat Hernández-Jorge i de la Rosa (2017) en el seu estudi i que estan definits en les següents línies:

- **Generar motivació:** capacitat per partir de les necessitats de la interlocutora o interlocutor, generar-li expectatives positives, utilitzar el reforç i la valoració, crear un clima positiu, càlid i proper, oferir o donar probabilitat d'èxit i mostrar atenció i preocupació pel seu estat.
- **Comunicació no verbal:** capacitat per fer ús de signes i sistemes de signes no lingüístics que comuniquen o s'utilitzen per comunicar (Cestero, 2014), per millorar la transmissió del missatge o informació.
- **Empatia:** capacitat per entendre les emocions de l'altre, per posar-se al seu lloc i per estar predisposat o predisposada a escoltar.
- **Expressió emocional:** capacitat per oferir informació sobre si mateix i per expressar necessitats i emocions.
- **Expressió oral:** capacitat per vocalitzar correctament, variar i regular el volum, la modulació de la veu i el ritme de parla.

- **Transmissió informativa:** capacitat per expressar-se de forma comprensible, estructurada, amb la densitat adequada i de manera distintiva.
- **Comunicació oberta:** capacitat per eliminar “bloquejos” interns a l’hora d’escoltar, per mostrar-se de manera oberta i autèntica, per mantenir congruència entre el missatge verbal i el no verbal, per tenir espontaneïtat i per voler transmetre i participar de la comunicació.
- **Escolta:** capacitat per escoltar de manera activa i per interioritzar la informació que s’està rebent.

2.2. IMPORTÀNCIA DE LES HABILITATS COMUNICATIVES

Com s’ha dit anteriorment, les habilitats comunicatives juguen un paper cabdal en la nostra societat. A simple vista es pot copsar que el fet de tenir ben assolides aquestes habilitats pot ajudar significativament al desenvolupament de les persones i de les seves relacions interpersonals. Sense anar més lluny, fins i tot hi ha dites populars com “parlant la gent s’entén” que també deixen entreveure la importància que tenen pel funcionament de les relacions interpersonals i de la societat en general.

Anant una mica més enllà, és rellevant destacar que les habilitats comunicatives són un subgrup i, per tant, un eix fonamental, de les habilitats socials, i un bon assoliment de les primeres contribueix, en part, a tenir un bon assoliment de les segones. León (2009) indica que, entre d’altres, disposar d’unes bones habilitats socials i comunicatives contribueix a tenir un cercle social més ampli, fet que també comporta tenir més oportunitats a l’hora d’afrontar situacions adverses; tenir menys problemes i conflictes amb les altres persones, tenir una bona autoestima, un millor control de l’estrès i tenir un bon ajust psicoemocional (p. 67). Altres recerques com la de Segrin i Flora (2000) també acaben conclouent que disposar d’unes bones habilitats socials i de comunicació ajuden a afrontar millor l’estrès i a ser menys vulnerable als problemes psicosocials que puguin aparèixer al llarg de la vida.

Fins ara s’han descrit els avantatges que té disposar de bones habilitats socials i comunicatives de manera general. Per aprofundir encara una mica més sobre el tema, cal fixar-se en el context protagonista d’aquest treball. Els i les estudiants universitàries solen cursar els seus estudis amb l’objectiu d’accedir al mercat laboral en una posició còmode i que els permeti guanyar-se la vida fent el que els agrada. Aquestes posicions laborals, però, no queden exemptes de la influència que tenen les habilitats comunicatives de les persones que les ocupen. De fet, en el món laboral, de la mateixa manera que en la societat en general, aquestes habilitats juguen un paper important tant en el moment d’accedir-hi com en el benestar i harmonia de les persones

i relacions que en formen part. Hi ha diversos estudis que ho demostren, com per exemple el d'Espinoza i Gallegos (2020b) que conclou que la comunicació, juntament amb la capacitat de resolució de conflictes i del treball en equip són les habilitats socials que més es demanden quan s'entrevisten candidats i candidates a un lloc de treball. Hi ha altres estudis que destaquen que hi ha una relació directa entre les habilitats comunicatives i la capacitat d'inserció laboral (Zaharim *et al*, 2012; Espinoza i Gallegos, 2020a; Herrera, 2024; Velásquez *et al.*, 2024) i que alguns dels factors abans descrits com la Comunicació no verbal o la Comunicació oberta i empàtica tenen a veure, respectivament, amb la qualitat de les relacions interpersonals en el context laboral i la cerca activa, i per tant més eficient, de treball (Herrera, 2024). A més, aquestes habilitats no només ajuden a les persones en el moment de trobar feina, sinó que també entren en joc en el desenvolupament dels seus respectius llocs de treball, en l'execució de les seves tasques (Baron i Tang, 2009) i en l'èxit en la professió que hagin escollit (Ihmeideh, Ahmad i Al-Dababneh, 2010; citats per Hernández-Jorge i de la Rosa, 2017).

2.3. LES HABILITATS COMUNICATIVES A LA UNIVERSITAT

Conscients de tot això, les Universitats han anat incloent darrerament les diferents habilitats socials -i comunicatives- en els seus currículums amb l'objectiu que el seu alumnat es graduï amb un bon nivell d'assoliment d'aquestes. De fet, l'Organització de les Nacions Unides per l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO, 2008), ja va establir la importància de promoure l'aprenentatge d'habilitats personals i interpersonals que propiciïn la gestió de la relació amb un mateix i amb els i les altres en entorns socials amplis i diversos (citats per Hernández-Jorge i de la Rosa, 2017). L'impacte d'aquest canvi es pot observar fent una comparativa amb autors i investigacions anteriors a l'any 2000 (Del Prette, Del Prette i Castelo Branco, 1992; Del Prette, Del Prette i Correia, 1992) que assenyalaven que l'alumnat universitari tenia deficiències en les habilitats de relació interpersonal (citats per Hernández-Jorge i de la Rosa, 2017); amb autors i investigacions més recents que plantegen que el nivell d'assoliment d'aquestes competències és mitjà o bo en comparació al de la població en general (Gallego, 2009; Iksan *et al.*, 2012; Pelit i Karaçor, 2015; citats per Hernández-Jorge i de la Rosa, 2017).

Malauradament, però, hi ha pocs estudis que concloguin que les persones que han acabat els seus estudis recentment o estiguin a punt de fer-ho tinguin ben assolides les competències comunicatives necessàries per exercir la seva professió. N'és un exemple l'estudi d'Hernández (2020), que conclou que l'alumnat enquestat té un nivell bo en aquestes competències. En canvi, hi ha gran quantitat de recerques que a les seves conclusions expressen o bé que l'alumnat no les té prou ben integrades (Gallego-Ortega i Rodríguez-Fuentes, 2013; Gallego-Ortega i

Rodríguez-Fuentes, 2015; Neri i Hernández, 2019); o bé que és ell mateix qui no considera tenir-les prou ben assolides (Vahabi *et al.*, 2017; Dolce *et al.*, 2019; Caggiano *et al.*, 2020).

Així doncs, es pot destacar que l'etapa universitària actualment té, de manera general, un impacte positiu en les habilitats socials i comunicatives de l'alumnat que hi estudia, però es manté el dubte sobre si aquest assoliment és suficient o no per accedir al món laboral.

Quan es fa referència a estudis de la branca social, el fet de disposar d'aquestes habilitats encara pren més importància, ja que les tasques a desenvolupar del seu àmbit laboral tenen a veure, bàsicament, en establir i mantenir relacions interpersonals (Del Prette i Del Prette, 1999; Moreira i Santos, 2017). Per tant, seria coherent pensar que en aquesta tipologia de graus universitaris és on s'incideix o s'hauria d'incidir més en l'ensenyament i aprenentatge de les competències comunicatives i, alhora, això duu a pensar que hi hauria d'haver algunes diferències en el nivell d'assoliment entre els i les estudiants de diferents branques. Estudis com el d'Hernández-Jorge i de la Rosa (2017), conclouen que l'alumnat dels graus de l'àmbit social (de suport, com elles els anomenen) tenen mitjanes més altes que el d'altres tipologies de grau i aquestes diferències són estadísticament significatives en sis dels vuit factors descrits anteriorment. Malgrat això, acaben la seva reflexió expressant que els resultats no són del tot concloents, coincidint amb el que s'ha observat en els estudis esmentats anteriorment.

2.4. LES HABILITATS COMUNICATIVES A LA UDG

Pel que fa a la Universitat de Girona, s'ha dut a terme una petita recerca i revisió de les memòries dels diferents graus implicats en aquest treball i en totes elles apareix que s'hi treballen i avaluen algunes competències o habilitats comunicatives. Majoritàriament, el factor dels abans descrits que apareix més és el de Transmissió de la Informació, seguit pel de Comunicació Oral (i escrita). En les taules corresponents a les competències de cada grau, totes les memòries coincideixen en tenir una casella per a les Competències Transversals, però no l'utilitzen, ja que està buida o hi posa que no hi ha dades.

3. METODOLOGIA

3.1. OBJECTIUS

Com s'ha esmentat a la introducció d'aquest treball, l'objectiu general de la recerca és: determinar si hi ha diferències en els nivells d'assoliment de les habilitats comunicatives dels estudiants de diferents graus a la Universitat de Girona.

Per assolir aquest objectiu, s'ha separat en dos objectius també de caràcter general, però que marquen les dues línies d'investigació del treball:

- 1. Determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre estudiants de darrer curs de diferents graus i facultats.
- 2. Determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre l'alumnat de primer i darrer curs de grau.

A part dels objectius generals, la recerca també compta amb una sèrie d'objectius específics i metodològics que es despleguen a partir dels generals. Per intentar assolir el primer objectiu general, es despleguen els següents objectius específics:

- 1.1. Mesurar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives d'estudiants de darrer curs de diferents graus mitjançant un qüestionari.
- 1.2. Comparar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives entre estudiants de darrer curs de diferents graus i facultats mitjançant proves estadístiques inferencials.

Referents al segon, es despleguen els següents:

- 2.1. Mesurar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives d'estudiants de primer curs de diferents graus mitjançant un qüestionari.
- 2.2. Mesurar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives d'estudiants de darrer curs de diferents graus mitjançant un qüestionari.
- 2.3. Comparar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives entre estudiants de primer i darrer curs d'un mateix grau mitjançant proves estadístiques inferencials.
- 2.4. Comparar el nivell d'autopercepció de diferents habilitats i actituds comunicatives entre estudiants de primer i darrer curs de grau mitjançant proves estadístiques inferencials.

3.2. DISSENY

En aquest apartat es detalla el disseny de la investigació. Primerament, s'explicarà quina metodologia s'ha utilitzat, tot seguit les característiques de la mostra per a la recol·lecció de dades, després es detallarà com és i com s'ha confeccionat l'instrument de recollida de dades i, finalment, quin ha estat el procediment realitzat per a dur a terme la investigació.

3.2.1. Metodologia

La metodologia utilitzada en aquest treball de recerca és la quantitativa no experimental el propòsit de la qual és trobar possibles relacions entre diferents variables. La metodologia quantitativa té com a objectiu explicar la realitat mitjançant el seu coneixement sistemàtic. També és important destacar que en la segona línia d'investigació, referida al segon objectiu, s'ha fet un estudi transversal, ja que es pretén trobar diferències en el nivell d'assoliment de les habilitats comunicatives en diferents punts de la trajectòria acadèmica de l'alumnat. La metodologia més adient per a dur a terme aquesta línia d'investigació seria realitzar un estudi longitudinal, però no s'ha disposat dels recursos i temps necessaris per fer-ho d'aquesta manera.

Amb el propòsit d'assolir els dos objectius principals de la recerca, s'han estipulat dues línies de treball. Per una banda, es pretén determinar si hi ha diferències entre el que alumnes del darrer curs de diferents graus i facultats consideren sobre les seves habilitats comunicatives. Per altra banda, es pretén determinar quines diferències hi ha en aquestes habilitats entre l'alumnat de primer i darrer curs dels graus estudiats, tant pel que fa als mateixos graus com de manera general. Per dur a terme aquests propòsits, es tindrà en compte el curs i grau de cada cas, separant, així, la mostra en grups de curs i grau per fer les respectives comparacions entre uns i altres.

3.2.2. Mostra

En la fase de recol·lecció de dades, s'ha passat un qüestionari a l'alumnat de primer i darrer curs de diferents graus de les diferents facultats de la Universitat de Girona. Per tant, el tipus de mostra ha estat estratificada per grau i per curs, primer i quart (o cinquè en els casos de Doble Titulació). En la següent taula (taula 1) es mostra un resum de la població, la mostra convidada, acceptant i productora de dades per a cada curs i grau, així com els totals de cadascuna. Com es pot observar, hi ha graus on hi ha hagut una participació bastant baixa, cosa que s'haurà de tenir en compte en el moment de fer l'anàlisi dels resultats.

Grau	Curs	MOSTRA			
		Població	Convidada	Acceptant	Productora
Grau en Pedagogia	1r	60	60	17	17
	4t	51	51	21	21
Grau en Treball Social	1r	61	61	12	12
	4t	54	54	25	25
Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	1r	83	83	5	5
	4t	70	70	8	8
Grau en Mestre/a d'Educació Primària	1r	91	91	10	10
	4t	89	89	15	15
Doble Titulació Graus en Mestre/a d'Educació Infantil i Primària	1r	56	56	6	6
	5è	49	49	4	4
Grau en Història	1r	58	58	7	7
	4t	69	69	4	4
Grau en Llengua i Literatura Catalanes	1r	16	16	15	15
	4t	36	36	10	10
Grau en Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	1r	48	48	8	8
	4t	40	40	6	6
Grau en Biologia	1r	100	100	15	15
	4t	70	70	8	8
TOTAL		1101	1101	196	196

Taula 1: Mostra. Font: elaboració pròpia amb dades pròpies i de la Secretaria Acadèmica de la UdG.

3.2.3. Instrument

Per a realitzar la recollida de dades s'ha utilitzat un qüestionari que s'ha fet arribar a la mostra, majoritàriament, en format electrònic (Google Forms), però també s'ha utilitzat el format paper del qual se'n pot trobar una còpia a l'annex A d'aquest document. En els dos tipus de qüestionari hi consten exactament les mateixes preguntes.

El qüestionari definitiu utilitzat té dues parts. La primera són dues preguntes tancades per determinar quin curs i quin grau està cursant l'alumne, i a la segona hi ha vint-i-vuit preguntes en format escala de Likert de quatre punts amb l'objectiu de saber en quin nivell considera l'alumnat que té adquirides les diferents dimensions o factors de les habilitats comunicatives detallades al marc teòric d'aquest treball. Per dissenyar aquesta segona part, s'ha partit del "Cuestionario de Habilidades Comunicativas (HABICOM)" dissenyat i utilitzat per Hernández-Jorge i de la Rosa en el seu estudi (2017), traduint-lo del castellà al català i modificant-lo lleugerament a partir de les opinions aconseguides després d'una prova pilot. Per utilitzar aquest qüestionari, s'ha realitzat una petició a les autores a través de correu electrònic les quals han donat el consentiment per fer-ho.

A continuació es detalla el procés d'adaptació de la segona part del qüestionari.

3.2.3.1. Procés de confecció del qüestionari

Com s'ha esmentat anteriorment, el primer pas que s'ha realitzat per adaptar el qüestionari d'Hernández-Jorge i de la Rosa (2017) és traduir-lo al català. Per fer-ho, no s'ha utilitzat cap eina de programari, sinó que s'ha fet de forma manual, mantenint íntegrament, així, el significat de les frases i preguntes de la versió original. En el cas d'aquesta primera versió del qüestionari, s'han utilitzat les dues preguntes demogràfiques de la primera part i les trenta-quatre del qüestionari original. Una vegada acabada la traducció, s'ha dut a terme una prova pilot de l'instrument passant-lo en format electrònic a un total de 10 persones del quart curs dels graus en Pedagogia (5) i Mestre/a d'Educació Primària (5). En el moment de compartir l'enllaç, s'ha animat a les persones participants a criticar constructivament el qüestionari. Les conclusions que han sortit estan detallades a continuació:

- El qüestionari es pot fer lleugerament llarg i/o feixuc.
- Hi ha preguntes que s'assemblen entre elles.
- Hi ha alguna pregunta que no s'acaba d'entendre o que es pot redactar millor.

Analitzant la primera versió del qüestionari tenint en compte el que havien expressat els i les participants de la prova pilot, s'ha procedit a modificar i a reduir el nombre de preguntes de la segona part, passant de les trenta-sis totals inicials a les trenta definitives. Per a realitzar aquesta modificació, s'han eliminat i fusionat algunes preguntes. En l'annex B d'aquest document es pot veure un resum de quines preguntes s'han eliminat, fusionat o modificat.

Una vegada confeccionat el qüestionari, s'ha fet una revisió per veure la coherència i viabilitat d'aquest respecte als objectius de la recerca. Per fer-ho, només ha estat necessari relacionar cadascuna de les dues parts del qüestionari amb els objectius. A la taula 2 es mostren els detalls:

OBJECTIU	ÍTEM	ADIENT
1. Determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre estudiants de darrer curs de diferents graus i facultats	1. Quin grau estàs fent?	Sí
	2. Quin curs estàs fent?	Sí
	3. Qüestionari habilitats comunicatives	Sí
2. Determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre l'alumnat de primer i darrer curs de grau.	1. Quin grau estàs fent?	Sí
	2. Quin curs estàs fent?	Sí
	3. Qüestionari habilitats comunicatives	Sí

Taula 2: Relació entre els objectius i els ítems del qüestionari. Font: elaboració pròpia

Finalment, s'ha fet una validació d'experts del qüestionari a través del professor i doctor Joan Puiggalí Allepuz, expert en mètodes d'investigació i diagnòstic en educació de la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG.

3.2.3.2. Sistema de puntuacions del qüestionari

L'objectiu d'aquest instrument és mesurar en quin grau l'alumnat considera que té assolides les diferents dimensions de les habilitats comunicatives. Com s'ha anat repetint anteriorment, en aquest estudi es mesuren diversos factors d'aquestes habilitats i en la següent taula (taula 3) es mostra a quin factor es relaciona cada pregunta de la segona part del qüestionari:

Factor	Preguntes	Ponderació de cada pregunta
Transmissió informativa	1, 2, 3 i 4	0,25
Expressió oral	5, 6 i 7	0,33
Comunicació no verbal	8, 9, 10 i 11	0,25
Generar motivació	12, 13, 21 i 22	0,25
Escolta	14, 15 i 16	0,33
Expressió emocional	18, 19 i 20	0,33
Empatia	23, 24, 25 i 28	0,25
Comunicació oberta	17, 26 i 27	0,33

Taula 3: Relació entre preguntes i factors de les habilitats comunicatives. Font: elaboració pròpia a partir d'Hernández-Jorge i de la Rosa (2017).

En aquesta taula també es pot observar la columna “Ponderació” que indica el valor de ponderació de cadascuna de les preguntes. Per exemple, en el primer factor, Transmissió informativa, cadascuna de les quatre preguntes pondera un 0.25. Així doncs, en cadascun dels factors s'obté una puntuació entre 1 i 4 corresponent a la mitjana de les preguntes que li fan referència.

3.2.4. Procediment

Per aconseguir les dades de la recerca, inicialment s'ha fet la petició corresponent a les persones coordinadores dels graus seleccionats. La primera opció proposada ha estat passar-los en format físic en hores de classe amb l'objectiu de recollir el màxim de casos possible. No obstant això, només s'ha acceptat aquest mode en dos dels graus escollits. Després de passar el formulari físicament i presencialment als dos grups d'un dels graus acceptants i havent rebut diverses negatives per fer-ho d'aquesta manera per part d'alguns coordinadors i coordinadores, s'ha decidit passar-lo en format electrònic a la resta de participants. En alguns casos s'ha passat

l'enllaç directament pels grups de *Whatsapp* de classe a través de la coordinació del grau i de les persones delegades, i en alguns altres s'ha anat a classe presencialment a compartir-lo amb l'alumnat assistent. Cal destacar que s'han aconseguit substancialment més respostes en els casos on s'ha anat a presentar i compartir el formulari durant una sessió de classe que en els que s'ha passat l'enllaç directament de forma electrònica. És un fet bastant obvi, però cal tenir-lo en compte per a futures investigacions. Una vegada compartits els enllaços a la resta de grups i esperant uns dies per a rebre les respostes, s'ha fet un recordatori mitjançant el mateix mètode per acabar de recollir el màxim de respostes possibles.

Quant a temporització, l'inici d'aquest procediment de recollida de dades ha estat a principis del mes d'abril de 2024 i s'ha allargat fins a finalitzar la primera setmana de maig, moment en el qual s'ha tancat el formulari en línia i s'ha procedit a fer l'anàlisi dels resultats.

Per ordenar, classificar i calcular les puntuacions de cada factor de les habilitats comunicatives, s'ha utilitzat el programari Microsoft Excel. Per fer l'anàlisi estadística inferencial s'han confeccionat diversos conjunts de dades mitjançant el programari IBM SPSS Statistics i, amb el mateix programari, s'han realitzat les comparacions utilitzant les proves ANOVA, per comparar les puntuacions de més de dos graus, i T-Student per a mostres independents, amb l'objectiu de comparar les puntuacions entre dos grups com són els de primer i quart curs d'un mateix grau.

4. RESULTATS

Una vegada reunides les respostes de les 196 persones participants en el qüestionari, s'ha confeccionat la següent taula (taula 4) on es pot veure quin percentatge d'alumnes de cada curs i grau ha participat en l'estudi.

Grau	Curs	Participants	Alumnes	Percentatge Participació
Grau en Pedagogia	1r	17	60	28,33%
	4t	21	51	41,18%
Grau en Treball Social	1r	12	61	19,67%
	4t	25	54	46,30%
Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	1r	5	83	6,02%
	4t	8	70	11,43%
Grau en Mestre/a d'Educació Primària	1r	10	91	10,99%
	4t	15	89	16,85%
Doble Titulació Graus en Mestre/a d'Educació Infantil i Primària	1r	6	56	10,71%
	5è	4	49	8,16%
Grau en Història	1r	7	58	12,07%
	4t	4	69	5,80%
Grau en Llengua i Literatura Catalanes	1r	15	16	93,75%
	4t	10	36	27,78%
Grau en Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	1r	8	48	16,67%
	4t	6	40	15,00%
Grau en Biologia	1r	15	100	15,00%
	4t	8	70	11,43%
TOTAL		196	1101	17,80%

Taula 4: Dades de participació al qüestionari i percentatges. Font: elaboració pròpia.

Com s'ha dit anteriorment, és rellevant destacar, per a la posterior anàlisi, els percentatges baixos de respostes que s'han aconseguit en alguns graus, ja que això podrà afectar els resultats.

També s'han confeccionat les taules 5 i 6, que mostren de manera descriptiva les mitjanes en els factors de les habilitats comunicatives de l'alumnat de primer i darrer curs respectivament.

Grau	Transmissió informativa	Expressió oral	Comunicació no verbal	Generació Motivació	Escolta	Expressió emocional	Empatia	Comunicació oberta
Grau en Eng. Elect., Ind. i Automàtica	2,50	2,75	2,56	2,38	2,71	2,21	3,19	2,33
Grau en Història	2,86	2,86	2,96	2,93	3,14	2,81	3,14	2,86
Grau en Llengua i Literatura Catalanes	3,05	3,07	3,43	3,22	3,29	3,31	3,50	3,20
Grau en Pedagogia	2,91	3,08	3,01	3,28	3,12	2,92	3,51	2,80
Grau en Mestre/a d'Educació Primària	3,28	3,17	3,33	3,55	3,40	3,03	3,73	3,00
Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	2,70	2,87	3,10	2,95	2,93	3,07	3,55	2,73
Grau en Treball Social	2,98	2,58	2,81	3,10	3,00	2,58	3,50	2,53
Grau en Biologia	2,77	2,56	2,88	3,17	3,09	2,89	3,47	2,80
DT. Mestre/a Ed. Infantil i Primària	3,21	2,89	3,33	3,13	3,00	2,78	3,29	2,50
Total	2,93	2,87	3,05	3,13	3,11	2,88	3,46	2,79

Taula 5: Mitjanes de l'alumnat de primer curs dels diferents graus. Font: elaboració pròpia.

Grau	Transmissió informativa	Expressió oral	Comunicació no verbal	Generació Motivació	Escolta	Expressió emocional	Empatia	Comunicació oberta
Grau en Eng. Elect., Ind. i Automàtica	3,08	2,94	3,21	3,54	3,39	3,22	3,63	2,61
Grau en Història	3,19	2,83	2,75	2,38	3,42	2,50	3,25	2,33
Grau en Llengua i Literatura Catalanes	3,23	3,47	3,30	3,13	3,03	2,93	3,30	2,83
Grau en Pedagogia	3,06	3,16	3,44	3,37	3,29	3,16	3,58	2,87
Grau en Mestre/a d'Educació Primària	3,22	3,31	3,32	3,27	3,31	3,04	3,63	2,84
Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	3,50	3,38	3,59	3,63	3,42	3,21	3,84	3,21
Grau en Treball Social	2,81	2,91	3,20	3,28	3,39	2,73	3,71	2,79
Grau en Biologia	3,09	3,38	3,06	3,06	3,17	2,75	3,56	2,75
DT. Mestre/a Ed. Infantil i Primària	2,75	2,92	2,88	3,25	3,58	3,33	3,63	2,92
Total	3,07	3,15	3,27	3,27	3,31	2,97	3,60	2,83

Taula 6: Mitjanes de l'alumnat de darrer curs dels diferents graus. Font: elaboració pròpia.

Com es pot observar, en el cas de l'alumnat de primer curs, les mitjanes en els factors de les habilitats comunicatives són bastant elevades, amb la particularitat que l'alumnat del Grau en Mestre/a d'Educació Primària (GMEP) és qui les sol tenir més altes en contraposició a l'alumnat del Grau en Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica (GEEIA), que és qui les sol tenir més baixes. En el cas de l'alumnat de darrer curs, les mitjanes s'elevencara una mica més respecte a l'alumnat de primer i es pot observar que l'alumnat del Grau en Mestre/a d'Educació Infantil (GMEI) sol obtenir les mitjanes més altes i el del Grau en Història (GH) les més baixes.

4.1. ALUMNAT DE DARRER CURS DE DIFERENTS GRAUS

Quant al primer objectiu, on es pretén determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre estudiants de darrer curs de diferents graus, s'han fet tres proves. Primerament, dues proves ANOVA la primera de les quals serveix per a determinar si hi ha diferències entre l'autopercepció d'assoliment dels diferents factors de les habilitats comunicatives entre l'alumnat dels diferents graus enquestats. La segona s'ha utilitzat per a determinar les mateixes diferències entre l'alumnat de les diferents facultats. Finalment, s'ha dut a terme una prova T-Student per a mostres independents per comparar l'alumnat de la Facultat d'Educació i Psicologia (FEP) amb la resta de facultats l'alumnat del qual ha estat enquestat.

A la taula 7 es mostren els resultats de la prova ANOVA per a l'alumnat de darrer curs, on es comparen els diferents factors de les habilitats comunicatives amb el grau d'estudi. Per no fer

les taules massa extenses, es mostren només els factors on els resultats són estadísticament significatius, o sigui, on la $p \leq 0.05$. Les dades mostrades són, per una banda, el factor analitzat i la mitjana de resultats en cada grau. A la columna "N" s'hi mostra el nombre de participants, seguidament la mitjana obtinguda per l'alumnat de cada grau i, finalment, s'ha afegit una columna amb un rànquing (Rg.) amb l'objectiu de detectar més fàcilment les mitjanes més altes i més baixes a l'hora de fer l'anàlisi de resultats. A cada factor, a més, hi ha la fila on es mostra la mitjana total, o sigui, la de tot l'alumnat de darrer curs dels graus enquestats.

Factor	Grau	N	Mitjana	Rg.
Transmissió Informativa (p = 0.04)	Grau en Enginyeria Electrònica, Industrial i Automàtica	6	3,08	6
	Grau en Història	4	3,19	4
	Grau en Llengua i Literatura Catalanes	10	3,23	2
	Grau en Pedagogia	21	3,06	7
	Grau en Mestre/a d'Educació Primària	15	3,22	3
	Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	8	3,50	1
	Grau en Treball Social	25	2,81	8
	Grau en Biologia	8	3,09	5
	Doble Titulació Mestre/a Educació Infantil i Primària	4	2,75	9
	Total	101	3,07	
Generar motivació (p = 0.007)	Grau en Enginyeria Electrònica, Industrial i Automàtica	6	3,54	2
	Grau en Història	4	2,38	9
	Grau en Llengua i Literatura Catalanes	10	3,13	7
	Grau en Pedagogia	21	3,37	3
	Grau en Mestre/a d'Educació Primària	15	3,27	5
	Grau en Mestre/a d'Educació Infantil	8	3,63	1
	Grau en Treball Social	25	3,28	4
	Grau en Biologia	8	3,06	8
	Doble Titulació Mestre/a Educació Infantil i Primària	4	3,25	6
	Total	101	3,27	

Taula 7: Resultats significatius de la prova ANOVA per a les variables "Factor" i "Grau" de l'alumnat de darrer curs.
Font: elaboració pròpia.

Com es pot observar, només s'han trobat diferències en els factors Transmissió informativa, $p = 0.04$; i Generar motivació, $p = 0.007$. Ambdós factors coincideixen en el fet que la mitjana més alta l'obté l'alumnat de GMEI.

A la taula 8 s'hi poden observar els resultats de la prova ANOVA comparant els diferents factors de les habilitats comunicatives i la facultat on estudia cadascú. De la mateixa manera que en l'anterior, només es mostren els resultats estadísticament significatius.

Factor	Grau	N	Mitjana	Rg.
Generar Motivació (p = 0.011)	Lletres	14	2,91	4
	Politécnica	6	3,54	1
	FEP	73	3,34	2
	Ciències	8	3,06	3
	Total	101	3,27	
Empatia (p = 0.019)	Lletres	14	3,29	4
	Politécnica	6	3,63	2
	FEP	73	3,67	1
	Ciències	8	3,56	3
	Total	101	3,60	

Taula 8: Resultats significatius de la prova ANOVA per a les variables "Factor" i "Facultat" de l'alumnat de darrer curs.
Font: elaboració pròpia.

En aquest cas, s'han trobat diferències en els factors Generar motivació, $p = 0.011$; i Empatia, $p = 0.019$. En el primer factor, l'alumnat de la Facultat Politècnica obté la mitjana més alta, seguit de l'alumnat de la FEP, Ciències i, finalment, Lletres. En el cas del factor Empatia, els i les estudiants de la FEP tenen la mitjana més alta, seguidament l'alumnat de la Politècnica, Ciències i Lletres.

Finalment, a la taula 9, es mostren els resultats de la prova T-Student per a mostres independents comparant els resultats de la FEP amb la resta de facultats.

Factor	Facultat	N	Mitjana	Rg.
Generar Motivació (p = 0.03)	FEP	73	3,34	1
	Altres	28	3,09	2
	Total	101	3,27	
Empatia (p = 0.013)	FEP	73	3,67	1
	Altres	28	3,44	2
	Total	101	3,60	

Taula 9: Resultats significatius de la prova T-Student per a mostres independents dels "Factors" entre l'alumnat de darrer curs de la FEP i el d'altres facultats. Font: elaboració pròpia.

Com es pot observar, s'han trobat diferències en els mateixos factors que en la prova anterior, Generar motivació, $p = 0.03$, i Empatia, $p = 0.013$. En ambdós casos, l'alumnat de la FEP obté una mitjana més elevada que la de la resta.

4.2. ALUMNAT DE PRIMER I DARRER CURS

Pel segon objectiu, que pretén determinar si hi ha diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre l'alumnat de primer i darrer curs de grau, s'han dut a terme diverses proves T-Student per a mostres independents. Les primeres proves s'han realitzat amb l'objectiu de veure si hi ha diferències entre l'alumnat de primer i darrer curs d'un mateix grau i la darrera per veure si hi ha diferències entre la totalitat d'alumnat enquestat de primer i darrer curs.

Començant per les primeres proves, a la taula 10 es poden observar els resultats per a cadascun dels graus participants. Com en la resta de taules de resultats exposades fins ara, només es mostren aquells factors els resultats dels quals són estadísticament significatius.

Grau	Factor	Curs	N	Mitjana	Rn.
PEDAGOGIA	Comunicació No Verbal (p = 0.011)	1r CURS	17	3,01	2
		4t CURS	21	3,44	1
		Total	38	3,25	
TREBALL SOCIAL	Comunicació No Verbal (p = 0.044)	1r CURS	12	2,81	2
		4t CURS	25	3,20	1
		Total	37	3,07	
DB. TITULACIÓ MESTRE/A ED. INF. I PRIM.	Transmissió informativa (p = 0.006)	1r CURS	6	3,21	1
		5è CURS	4	2,75	2
		Total	10	3,02	
MESTRE/A D'EDUCACIÓ INFANTIL	Transmissió Informativa (p = 0.011)	1r CURS	5	2,70	2
		4t CURS	8	3,50	1
		Total	13	3,19	
	Comunicació No Verbal (p = 0.009)	1r CURS	5	3,10	2
		4t CURS	8	3,59	1
		Total	13	3,40	
	Generar Motivació (p = 0.002)	1r CURS	5	2,95	2
		4t CURS	8	3,63	1
		Total	13	3,37	
LLENGUA I LITERATURA CATALANES	Expressió Oral (p = 0.038)	1r CURS	15	3,07	2
		4t CURS	10	3,47	1
		Total	25	3,23	
BIOLOGIA	Expressió Oral (p = 0.001)	1r CURS	15	2,56	2
		4t CURS	8	3,38	1
		Total	23	2,84	
ENGINYERIA ELECTRÒNICA INDUSTRIAL I AUTOMÀTICA	Transmissió Informativa (p = 0.046)	1r CURS	8	2,50	2
		4t CURS	6	3,08	1
		Total	14	2,75	
	Generar Motivació (p = 0.007)	1r CURS	8	2,38	2
		4t CURS	6	3,54	1
		Total	14	2,88	
	Expressió Emocional (p = 0.017)	1r CURS	8	2,21	2
		4t CURS	6	3,22	1
		Total	14	2,64	

Taula 10: Resultats significatius de les proves T-Student per a mostres independents dels "Factors" entre l'alumnat de primer i darrer curs dels diferents graus enquestats. Font: elaboració pròpia.

Com es pot observar, s'han trobat diferències en alguns factors entre l'alumnat de primer curs i darrer en sis dels vuit graus enquestats. En tots els casos menys un, Doble Titulació en Graus en Mestre/a d'Educació Infantil i Primària (DTMEIP), les mitjanes més elevades corresponen al darrer curs. Pel que fa al Grau en Pedagogia (GP), s'observa que l'alumnat de quart curs considera que utilitza millor la Comunicació no verbal que el de primer, $p = 0.011$. En el Grau en Treball Social (GTS), l'alumnat de darrer curs també considera que utilitza millor la Comunicació no verbal que el de primer, $p = 0.044$. A DTMEIP, l'alumnat de primer obté una

mitjana més elevada que el de cinquè en el factor Transmissió informativa, $p = 0.006$. En el cas del grau en GMEI, hi ha diferències en els factors Transmissió informativa, $p = 0.011$; Comunicació no verbal, $p = 0.009$; i Generar motivació, $p = 0.002$; tots ells amb mitjanes substancialment més elevades en els de darrer curs. En el Grau en Llengua i Literatura Catalanes (GLLC), la mitjana del factor Expressió oral de l'alumnat de darrer curs és més elevada que la del de primer, $p = 0.038$. De la mateixa manera, al Grau en Biologia (GB), en el factor Expressió oral també hi ha una mitjana bastant més elevada en l'alumnat de darrer curs que en el de primer, $p = 0.001$. Finalment, en el cas del Grau en Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtic (GEEIA), hi ha diferències en els factors Transmissió informativa, $p = 0.046$; Generar motivació, $p = 0.007$; i Expressió emocional, $p = 0.017$; amb mitjanes superiors corresponents a l'alumnat de darrer curs.

Pel que fa a la darrera prova, la taula 11 mostra els resultats aconseguits.

Factor	Curs	N	Mitjana	Rn.
Transmissió informativa ($p = 0.042$)	Primer	95	2,93	2
	Darrer	101	3,07	1
	Total	196	3,00	
Expressió Oral ($p < 0.001$)	Primer	95	2,87	2
	Darrer	101	3,15	1
	Total	196	3,02	
Comunicació No Verbal ($p = 0.007$)	Primer	95	3,05	2
	Darrer	101	3,27	1
	Total	196	3,16	
Escolta ($p = 0.016$)	Primer	95	3,11	2
	Darrer	101	3,31	1
	Total	196	3,21	
Empatia ($p = 0.016$)	Primer	95	3,46	2
	Darrer	101	3,60	1
	Total	196	3,53	

Taula 11: Resultats significatius de la prova T-Student per a mostres independents dels "Factors" entre tot l'alumnat de primer i darrer curs. Font: elaboració pròpia.

De forma general, s'observa que s'han trobat diferències en cinc dels vuit factors de les habilitats comunicatives. A més, en tots els factors on hi ha diferències, la mitjana de l'alumnat de darrer curs és superior a la del de primer. Les diferències més importants són en el factor Expressió oral, $p < 0.001$; seguit de Comunicació no verbal, $p = 0.007$. Tot seguit hi ha els factors Escolta, $p = 0.016$; Empatia, $p = 0.016$; i, finalment, Transmissió informativa, $p = 0.042$.

5. DISCUSSIÓ

Començant aquesta anàlisi i discussió pels resultats descriptius, es pot observar a simple vista que les mitjanes obtingudes sobre la percepció dels diferents factors de les habilitats comunicatives (taules 5 i 6) són lleugerament més elevades en l'alumnat de darrer curs que en el de primer. Per veure si realment hi ha diferències i si són significatives cal analitzar els resultats obtinguts a les proves estadístiques corresponents.

En el primer objectiu de la recerca, es pretenia determinar si hi havia diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre estudiants de darrer curs de diferents graus i facultats. Observant la taula 7 es pot dir que hi ha diferències estadísticament significatives en dos dels factors de les habilitats comunicatives, Transmissió informativa i Generar motivació, però aquestes diferències no mostren que en els estudis de les branques socials o humanístiques s'obtinguin mitjanes més elevades de forma generalitzada. Com s'ha esmentat, la columna "Rn" mostra el rànquing d'aquestes mitjanes i es pot veure com l'ordre que hi ha a la primera no té gaires similituds amb el de la segona. En el cas de Generar motivació, sí que es pot veure que l'alumnat dels estudis de la branca social obtenen mitjanes més elevades que la resta exceptuant el cas de GEEIA (1r GMEI, 2n GEEIA, 3r GP, 4t GTS, 5è GMEP i 6è DTMEIP); però en el cas de Transmissió informativa, l'ordre del rànquing no segueix cap estructura marcada per la tipologia de grau o facultat d'aquest. El que sí que es fa evident és que l'alumnat de GMEI obté les millors mitjanes en aquests dos factors i, si s'observa en detall la taula 6, també es pot concloure que aquest grau és qui obté les mitjanes més altes en la majoria dels factors (5 de 8), encara que estadísticament aquest fet no sigui significatiu.

Anant una mica més enllà, es considera que els resultats d'aquesta prova poden ser lleugerament esbiaixats a causa de la poca participació que s'ha obtingut en alguns graus i les mitjanes sorprenentment altes que s'han donat en alguns casos, com és el de GEEIA. El fet que aquest grau tingui factors com l'Empatia amb una mitjana notablement elevada, pot significar que la petita quantitat d'alumnes que ha respost i que, per tant, ha dedicat un petit temps a col·laborar en un estudi sense estar-hi obligat, és el més empàtic de la promoció. De fet, la mitjana d'aquest factor és molt elevada en gairebé tots els graus, cosa que confirma aquest fet, ja que la gran majoria de participants han respost el qüestionari de manera voluntària.

Una altra raó per considerar aquest biaix en els resultats és el fet que en graus com els de la branca social se sol treballar i posar atenció, tant en la teoria com en la pràctica, en les habilitats comunicatives en si mateixes. O sigui, mentre en algunes de les assignatures dels graus de la branca social es posa molt d'èmfasi en la comunicació i tot el que envolta aquest concepte, en

els altres graus la comunicació es treballa de forma més superficial o, si més no, no tan conceptual. Per tant, es podria afirmar que l'alumnat de graus de l'àmbit social té la capacitat de ser més crític i que això pot comportar a puntuar-se d'una manera més prudent i cautelosa.

Passant a l'anàlisi que s'ha realitzat estratificant la mostra per facultats (taula 8), els resultats demostren que hi ha diferències en dos dels vuit factors. Per una banda, el factor Generar motivació, on els i les alumnes de la FEP obtenen la segona mitjana més alta; i, per altra, el factor Empatia on, tot i la semblança dels valors, la FEP encapçala aquest rànquing. Cal considerar que hi pot haver un biaix en els resultats a causa de les raons explicades en els paràgrafs anteriors. Tot i això, d'aquesta prova se'n pot extreure la conclusió que l'alumnat de la FEP obté, de forma general, mitjanes més altes respecte a les altres. Aquest fet també es confirma en la darrera prova (taula 9), en la qual s'han comparat les mitjanes de la FEP amb les de la resta d'alumnat. Com es pot observar, els resultats també determinen que l'alumnat d'aquesta facultat considera que té la capacitat de generar més motivació i d'empatitzar millor que la resta de participants.

Per tant, donant resposta al primer objectiu, s'ha trobat que tot i no haver-hi massa diferències entre l'alumnat dels diferents graus, sí que n'hi ha algunes quan es comparen els resultats estratificant la mostra per facultats. En aquest cas, l'alumnat de la FEP es considera més capaç de generar motivació i d'empatitzar que la resta. Aquest fet s'alinea, en part, amb l'estudi d'Hernández-Jorge i de la Rosa (2017), perquè el que en el seu treball han considerat com a "estudis de suport", en aquest estudi es pot relacionar amb els graus que s'imparteixen en aquesta facultat.

En el segon objectiu de la recerca es pretenia determinar si hi havia diferències en l'assoliment de les habilitats comunicatives entre l'alumnat de primer i darrer curs de grau, tant pel que fa als graus de forma independent com pel que fa a la totalitat d'alumnat enquestat. Observant la taula 10, es pot dir que hi ha diferències en alguns factors en set dels nou graus participants. Les dades mostren que en tots els casos menys el de DTMEIP, l'alumnat de darrer curs obté les mitjanes més elevades.

Analitzant aquests casos, cal destacar que els factors que més apareixen són Comunicació no verbal (3), Transmissió informativa (2), Expressió oral (2) i Generar motivació (2). En el marc teòric d'aquest treball s'ha detallat que en les memòries de tots els graus participants, les competències transversals que més apareixien eren, justament, les relacionades amb l'Expressió oral i la Transmissió informativa. Tot i això, es considera que les diferències trobades en aquests factors són molt reduïdes i que s'aconsegueix millorar relativament poc en les habilitats comunicatives durant l'etapa universitària en comparació amb el que s'hauria d'aconseguir

segons les memòries dels estudis. Per tant, aquests resultats es poden equiparar amb els que han trobat els estudis mencionats al marc teòric (Gallego-Ortega i Rodríguez-Fuentes, 2013; Gallego-Ortega i Rodríguez-Fuentes, 2015; Vahabi *et al.*, 2017; Dolce *et al.*, 2019; Neri i Hernández, 2019; Caggiano *et al.*, 2020) on es considera que l'alumnat de darrer curs universitari o que ja ha finalitzat el grau no disposa del nivell exigible d'habilitats comunicatives per entrar al món laboral.

Tot i això, és convenient fer una anàlisi sobre aquestes diferències, ja que n'hi ha algunes de molt interessants. En el cas del factor Comunicació no verbal, s'observa que en tres dels cinc graus participants de la branca social milloren en aquest aspecte, sent el cas de GMEI on la diferència és més elevada. Això es pot relacionar amb el fet que en els graus de l'àmbit social es realitzen gran quantitat de presentacions i treballs en grup, que ajuden a agafar confiança en la comunicació. Quant al factor Transmissió informativa, s'observa que apareix en els graus de GMEI i de GEEIA i que la mitjana canvia també de manera considerable. Té sentit pensar que els i les mestres han de disposar d'aquesta competència per dur a terme la seva tasca professional i que els i les enginyeres la necessiten per processar i transmetre la gran quantitat d'informació sobre càlculs, descripcions, lleis (físiques, tècniques...), fórmules, etc. En el cas de Generar motivació, els graus on hi ha diferències són els mateixos que en l'anterior. Per una banda, pels i per les mestres d'educació infantil és una habilitat de gran utilitat per transmetre coneixement a l'alumnat més jove, i en el cas de l'alumnat d'enginyeria aquesta habilitat pot ser útil a l'hora de, per exemple, presentar projectes a un tribunal. Finalment, en el factor Expressió oral hi ha diferències en els graus GLLC i GB. En el cas del primer, resulta evident pensar que és degut al fet que en aquest grau s'estudien i practiquen totes les dimensions de la llengua i la comunicació i, per tant, és indiscutible que es pugui millorar en aquest aspecte. En el cas del GB, seria interessant investigar si es realitzen moltes exposicions orals o molts informes escrits que puguin ajudar a millorar l'Expressió oral, ja que les mitjanes en aquest factor augmenten considerablement entre un alumnat i altre.

Per acabar la discussió sobre aquesta prova, també cal destacar dos fets que no són fàcils d'analitzar. Per una banda, l'augment en la mitjana del factor Expressió emocional en l'alumnat de GEEIA. Com es pot observar, la diferència entre les mitjanes de l'alumnat de primer i quart en aquest factor és d'1 punt. Si bé és cert que la mitjana de primer és moderadament baixa, la de quart és bastant alta, cosa que pot indicar que l'etapa universitària ajuda a millorar en aquest aspecte a aquelles persones a qui els costa més obrir-se emocionalment encara que no es treballi de manera concreta durant els estudis. Tot i això, seria convenient fer-ne un estudi més acurat per saber si realment aquesta conclusió és totalment verdadera. Per altra banda, el fet que el

Grau en Mestre/a d'Educació Primària (GMEP) no hagi aparegut en aquesta prova és sorprenent. De la mateixa manera que a GMEI, la tasca laboral del professorat d'educació primària es caracteritza per la necessitat de saber comunicar i, per tant, s'entén que durant el curs d'aquests estudis hi hauria d'haver millores en les habilitats comunicatives, cosa que no s'ha reflectit en els resultats aconseguits en aquesta recerca. Com a línia futura d'investigació, també es pot tenir en compte aquest darrer aspecte i investigar-lo en detall.

Finalment, quant a la darrera prova, es pot observar que l'etapa universitària, de manera general té un impacte positiu en les habilitats comunicatives, tal com exigeixen o recomanen organitzacions com la UNESCO (2008; citat per Hernández-Jorge i de la Rosa, 2017). Tot i això, per demostrar que realment els estudis universitaris són un factor clau en aquest aspecte, caldria fer una comparació entre les persones que obtenen o estan a punt d'obtenir un grau universitari amb les que no han cursat cap d'aquests estudis.

Donant resposta al segon objectiu, es pot dir que s'han trobat algunes diferències entre l'alumnat de primer i de darrer curs i que aquestes diferències són de millora (exceptuant el cas de DTMEIP). Hi ha graus on hi ha millores en alguns factors i d'altres on no s'ha trobat cap diferència. Per tant, es pot concloure que el nivell d'assoliment de les habilitats comunicatives millora durant l'etapa universitària, però caldria investigar més per saber si aquestes millores són suficients o no.

6. CONCLUSIONS

Després de fer l'anàlisi dels resultats aconseguits en aquest estudi, s'han extret unes conclusions que tot i haver-les esbossat en els paràgrafs anteriors, es puntualitzen en aquest apartat.

Així doncs, les conclusions que s'han extret referent al primer objectiu són les següents:

- Hi ha diferències estadísticament significatives entre l'alumnat de darrer curs dels diferents graus enquestats en dos dels vuit factors de les habilitats comunicatives. En la prova realitzada estratificant la mostra per graus, els resultats no semblen indicar que en els estudis de la branca social siguin els que obtenen les mitjanes més elevades. Per altra banda, estratificant la mostra per facultats i fent la comparació entre la FEP i la resta d'alumnat, sí que es demostra que en els factors que hi ha diferències (Generar motivació i Empatia) i que l'alumnat de la FEP obté les mitjanes més elevades. Per tant, es pot considerar que l'alumnat de la FEP és lleugerament més competent que la resta en les habilitats comunicatives.
- L'alumnat de GMEI obté les mitjanes més elevades en cinc dels vuit factors, encara que estadísticament siguin significatius només dos d'aquests (Generar motivació i Empatia).
- Cal anar amb compte amb aquestes anàlisis, ja que els resultats d'alguns graus poden estar esbiaixats a causa de la baixa participació o el desconeixement que hi pot haver en els conceptes de comunicació i d'habilitats comunicatives.

Quant al segon objectiu, les conclusions que se'n poden extreure es descriuen a continuació:

- L'etapa universitària té un impacte positiu en les habilitats comunicatives de l'alumnat que hi estudia. De forma general, aquesta recerca a la Universitat de Girona demostra que es millora en cinc dels vuit factors d'aquestes habilitats.
- Les millores en Expressió oral i Transmissió informativa concorden amb el que s'estipula a les memòries dels diferents graus, però es considera que no és suficient, ja que només hi ha diferències en dos dels nou graus participants i aquestes diferències són bastant reduïdes.
- Queda fora de l'abast d'aquesta anàlisi el fet que no hi hagi millores en cap factor en el grau de GMEP. A priori, pot semblar un fet preocupant, perquè, de la mateixa manera que a GMEI, les habilitats comunicatives tenen o haurien de tenir una importància elevada en aquest camp. Aquest fet podria analitzar-se en futures investigacions.

Finalment, de tot el treball en si es poden treure unes conclusions per millorar futures investigacions de la mateixa temàtica o plantejar-ne noves línies:

- Es considera que la participació de l'alumnat d'alguns graus ha estat massa baixa i això pot generar biaixos en els resultats. Una bona manera d'aconseguir un alt percentatge de participació ha estat el fet de poder dedicar una estona de classe a presentar i a respondre el qüestionari. Tot i això, s'entén que en alguns graus no hagi estat possible, ja que també depèn del professorat i de com tingui organitzades les sessions.
- Les dades obtingudes no deixen de ser una visió subjectiva de cada individu, cosa que afecta els resultats. L'ideal seria obtenir dades d'una altra forma fent, per exemple, observacions, entrevistes o heteroavaluacions entre el mateix alumnat o amb la participació de docents o altres professionals. També cal tenir en compte, però, el tipus de recerca que es pot fer amb els recursos tant econòmics com temporals disponibles. En aquest cas, per la naturalesa de la investigació, aquests recursos no eren suficients per aconseguir les dades d'una manera més objectiva o acurada, ja que era necessari comptar amb una mostra plural i quantiosa.
- Alguns resultats obtinguts en aquesta recerca s'alineen en certa manera amb altres investigacions citades al marc teòric i d'altres plantegen preguntes que no ha estat possible respondre. Per aquesta darrera raó es proposen alguns temes per abordar en futures investigacions:
 - Comparar les millores en les habilitats comunicatives en els estudis de GMEI, GMEP i DTMEIP: en aquest estudi els resultats indiquen que l'alumnat de GMEI millora en alguns factors de les habilitats comunicatives, fet que no es compleix en els de GMEP i DTMEIP. Realment els bagatges són tan diferents en tres estudis de grau tan semblants?
 - Analitzar en detall les habilitats comunicatives dels estudis tecnocientífics: tot i que s'ha demostrat estadísticament que hi ha alguna diferència significativa en les habilitats comunicatives dels estudiants de darrer curs de diferents graus, hi ha factors en els quals aquesta branca d'estudis obté una mitjana moderadament alta i en molts casos superiors a les de l'alumnat d'estudis humanístic-socials. Realment aquestes mitjanes són objectives o són degudes al desconeixement de les competències i habilitats relacionades amb la comunicació?

7. APORTACIÓ AL BAGATGE DE CONEIXEMENT DE LA PEDAGOGIA

En contextos d'educació superior o universitari, les habilitats comunicatives poden ser essencials a l'hora de trobar una feina adequada als estudis realitzats. Aquesta investigació ha revelat diferències subtils, però significatives en les habilitats comunicatives entre estudiants de diferents graus i, sobretot, entre estudiants de la FEP i de les altres facultats.

Aquestes petites troballes suggereixen que tot i tenir unes habilitats comunicatives acceptables, no tot l'alumnat de la Universitat de Girona es gradua amb un mateix nivell d'assoliment i, per tant, es ressalta la necessitat de revisar com es treballen i si es tenen en compte de manera suficient en els diferents graus i en les diferents facultats. En l'anàlisi duta a terme també s'ha comentat la possibilitat que l'alumnat d'estudis fora de l'àmbit social o humanístic no conegui en profunditat el concepte de comunicació i tot el que l'envolta. O sigui, és possible que es practiqui la comunicació mitjançant les presentacions orals, l'escriptura o treballant en grup, però que no es tingui un nivell conceptual suficient que ajudi a entendre com millorar-les o treballar-les significativament. És per això que una de les aportacions que aquest treball fa al coneixement de la pedagogia sigui una raó per a dur a terme un replantejament sobre com es treballen aquestes habilitats i com s'haurien de treballar per possibilitar millores més substancials. Tal com es fa a la Facultat d'Educació i Psicologia, treballant la comunicació i gran part dels seus factors de manera tant transversal com conceptual, potser seria bo que tots els graus tinguessin alguna assignatura que possibilités aquest aprenentatge més conceptual. D'aquesta manera, no només s'oferiria la possibilitat de practicar les habilitats durant els estudis, sinó que també seria possible donar eines a tot l'alumnat que cursi un grau universitari per saber a quin nivell es troba, per detectar quines limitacions té, per ser crític amb les seves habilitats comunicatives i per saber com practicar-les i millorar-les tant en el seu pas pels mateixos estudis universitaris com per quan es trobi en el seu recorregut laboral.

Finalment, també és rellevant destacar que, de manera general, les habilitats comunicatives milloren en els i les estudiants que cursen els estudis de grau a la Universitat de Girona. Això vol dir que l'etapa universitària ajuda a millorar en aquest aspecte encara que no es treballi de la mateixa manera en els diferents graus. És important tenir en compte per a futures anàlisis que hi poden entrar en joc moltes variables com l'edat de l'alumnat, el context de la ciutat, la manera de viure de fora de les aules, etc., ja que aquestes habilitats no només es practiquen a les aules, sinó que, com s'ha dit a la introducció, el seu aprenentatge va canviant al llarg de la vida de cada persona.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Baron, R. i Tang, J. (2009). Entrepreneurs' social skills and new venture performance: Mediating mechanisms and cultural generality. *Journal of management*, 35(2), 282-306. <https://doi.org/10.1177/0149206307312>
- Caggiano, V., Redomero-Echeverría, T., Poza-Lujan, J. L. i Bellezza, A. (2020). Soft skills in Engineers, a relevant field of research: exploring and assessing skills in Italian Engineering students. *Ingeniería e Investigación*, 40(2), 81-91. <https://doi.org/10.15446/ing.investig.v40n2.83717>
- Cestero, A. M. (2014). Comunicación no verbal y comunicación eficaz. *ELUA*, (28). 125-150. <http://hdl.handle.net/10045/48503>
- Del Prette, A., Del Prette, Z. y Mendes, M.C (1999). Habilidades sociales en la formación profesional del psicólogo: Análisis de un programa de intervención. *Psicología Conductual*, 7(1), 24-47.
- Dolce, V., Emanuel, F., Cisi, M. i Ghislieri, C. (2019). The soft skills of accounting graduates: perceptions versus expectations. *Accounting Education*, 29(1), 57-76. <https://doi.org/10.1080/09639284.2019.1697937>
- Espinoza, M. A. i Gallegos, D. (2020a). Habilidades blandas en la educación y la empresa: Mapeo Sistemático. *Revista Científica UISRAEL*, 7(2), 39-56. <https://doi.org/10.35290/rcui.v7n2.2020.245>
- Espinoza, M. A. i Gallegos, D. (2020b). Habilidades blandas y su importancia de aplicación en el entorno laboral: perspectiva de alumnos de una universidad privada en Ecuador. *Revista ESPACIOS. ISSN*, 798(1015), 577-629. <http://www.ifac.revistaespacios.com/a20v41n23/a20v41n23p10.pdf>
- Gallego-Ortega, J. L. i Rodríguez Fuentes, A. V. (2013). Evaluación de la competencia comunicativa de estudiantes del Magisterio. *REVALUE Revista de Evaluación Educativa*, 2(1), 110-132. <http://hdl.handle.net/10481/39420>
- Gallego-Ortega, J. L. i Rodríguez-Fuentes, A. V. (2015). Competencias comunicativas de maestros en formación de educación especial. *Educación y educadores*, 18(2), 209-225. <https://doi.org/10.5294/edu.2015.18.2.2>

- Gómez, S. J. (2016). La comunicación. *Salus*, 20(3), 5-6.
https://ve.scielo.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1316-71382016000300002
- Hernández, C. A. i Neri, J. C. (2020). Las habilidades blandas en estudiantes de ingeniería de tres instituciones públicas de educación superior. *RIDE. Revista Iberoamericana para la Investigación y el Desarrollo Educativo*, 10(20).
<https://doi.org/10.23913/ride.v10i20.678>
- Hernández-Jorge, C. M. i de la Rosa, C. M. (2017). Habilidades comunicativas en estudiantes de carreras de apoyo frente a estudiantes de otras carreras. *Apuntes de Psicología*, 35(2), 93-104. <https://hdl.handle.net/11441/85227>
- Herrera, D. A. (2024). *Habilidades comunicativas y capacidad de inserción laboral en estudiantes universitarios, 2023*. [Tesi Doctoral, Universidad César Vallejo]. Repositorio Digital Institucional Universidad César Vallejo.
<https://hdl.handle.net/20.500.12692/134036>
- León, B. (2009). Salud mental en las aulas. *Revista de Estudios de Juventud*, (84), 66-83.
<https://injuve.es/sites/default/files/RJ84-06.pdf>
- Moreira, M. V. i Santos, K. A. V. (2017). Las habilidades blandas del psicólogo clínico en su intervención en la salud pública. *Revista Contribuciones a las Ciencias Sociales*. (julio-septiembre 2017). <http://hdl.handle.net/20.500.11763/cccss1703psicologo-clinico-ecuador>
- Neri, J. C. i Hernández, C. A. (2019). Los jóvenes universitarios de ingeniería y su percepción sobre las competencias blandas. *RIDE. Revista Iberoamericana para la Investigación y el Desarrollo Educativo*, 9(18), 768-791.
https://www.scielo.org.mx/scielo.php?pid=S2007-74672019000100768&script=sci_arttext
- Segrin, C. i Flora, J. (2000). Poor social skills are a vulnerability factor in the development of psychosocial problems. *Human Communication Research*, 26(3), 489-514.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2000.tb00766.x>
- Vahabi, B., Vahabi, A., Sayyadi, M. y Roshani, D. (2017). A Study of Interpersonal Communication Skills and its Associated Factors among Students of Kurdis-tan

University of Medical Sciences, 2015. *Journal of Medical Education Development*, 9(24), 102-112. <https://www.researchgate.net/publication/312491149>

Velásquez, A. A., Gómez, J. A. Y., Claudio, B. A. M. i Ruiz, J. A. Z. (2024). Soft skills and the labor market insertion of students in the last cycles of administration at a university in northern Lima. *Southern perspective/Perspectiva austral*, 2, 1-21. <https://doi.org/10.56294/pa202421>

Zaharim, A., Ahmad, I., Yusoff, Y. M., Omar, M. Z. i Basri, H. (2012). Evaluating the soft skills performed by applicants of Malaysian engineers. *Procedia-social and behavioral sciences*, 60, 522-528. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.417>

ANNEX A. QÜESTIONARI

Qüestionari sobre Habilitats Comunicatives i Empatia de l'alumnat de la Universitat de Girona.

Hola! El meu nom és Joan i estic fent el Treball Final de Grau de Pedagogia. El que pretenc fent aquest TFG és saber si hi ha diferències en el grau d'assoliment de les competències relacionades amb les habilitats comunicatives i l'empatia entre l'alumnat de diferents graus a la Universitat de Girona.

M'aniria molt bé, doncs, que responguéssiu aquest qüestionari que no us robarà més de cinc minuts i que ho feu amb tota la sinceritat possible. Recordeu que no hi ha respostes correctes o incorrectes i que és totalment anònim. Si en algun ítem us sentiu indecises o indecisos,

1. Quin grau estàs fent?

- ☐ Grau en Enginyeria en Tecnologies Industrials
- ☐ Grau en Enginyeria en Electrònica, Industrial i Automàtica
- ☐ Grau en Economia
- ☐ Grau en Administració i Direcció d'Empreses
- ☐ Grau en Història
- ☐ Grau en Llengua i Literatura Catalanes
- ☐ Grau en Pedagogia
- ☐ Grau en Mestre en Educació Primària
- ☐ Grau en Treball Social
- ☐ Un altre _____

2. Quin curs estas fent?

Si estàs matriculat o matriculada a crèdits de varis cursos, escull el curs on t'hagis matriculat a més crèdits.

- ☐ 1r
- ☐ 2n
- ☐ 3r
- ☐ 4t

3. Habilitats Comunicatives

A partir d'aquí la mecànica del qüestionari no varia. Trobareu 28 sentències on haureu de respondre de l'1 al 4 a cadascuna d'elles seguint el següent criteri:

1 = No ho faig mai o gairebé mai.

2 = Ho faig més aviat poc.

3 = Ho solc fer bastant.

4 = Ho faig sempre o gairebé sempre.

	1	2	3	4
1. Transmeto la informació de forma comprensible (Utilitzo exemples, metàfores, materials, explicacions diferents... perquè les persones entenguin el que els dic, sobretot si són continguts nous o idees complexes).				
2. Transmeto la informació de manera estructurada (Organitzo o estructuro el discurs quan transmeto idees, per tal que les persones que escolten no "es perdin").				
3. Transmeto la informació de manera que no sigui massa densa (Dono una quantitat adequada d'informació utilitzant pauses o repetint-la, esperant que la persona vagi assimilant a poc a poc el que li dic, etc.).				
4. Transmeto informació de forma distintiva (Evito que qui m'escolti confongui el que li dic, per això remarco amb la veu les coses importants, adverteixo de la importància de punts determinats de la conversa, etc.).				
5. Vocalitzo correctament (Acabo les paraules, no les deixo esvair-se ni les deixo a mitges, etc.).				
6. Mantinc un volum adequat (Utilitzo una intensitat de veu adequada per tal que la puguin escoltar els altres quan parlo amb una persona que està a prop o quan parlo amb un grup en una reunió o en una classe).				
7. Vario el ritme o velocitat de la parla (Utilitzo un ritme de parla que no arribi a ser excessivament ràpid quan narro esdeveniments, o excessivament lent que pugui generar cansament a qui m'escolta).				
8. Utilitzo l'expressió facial i gestual (Acompanyo amb les meves expressions facials, amb les mans i/o el cos per tal d'acompanyar el meu discurs i el que dic concorda amb aquestes expressions i gestos).				

9. Mantinc una proximitat adequada segons la situació (Guardo la distància adequada amb l'interlocutor, estic a prop del cercle de persones més proper; estic còmode quan les persones són a prop, soc capaç de tocar i de ser tocat per altres, etc.)				
10. Estableixo intercanvi visual (Miro als ulls quan parlo amb altres persones o quan aquestes parlen amb mi, tant si les conec suficientment com si no).				
11. Utilitzo el paralenguatge (Modulo la veu quan narro esdeveniments, remarco les paraules o soc expressiu/va amb la veu).				
12. Parteixo de les necessitats de l'altre (Considero el que l'altra persona necessita, vol o experimenta per tenir un punt de partida a les converses que mantinc; pregunto per aquests aspectes i en parlo, etc.)				
13. Genero expectatives positives a l'interlocutor (Plantejo a les persones els aspectes positius del que s'està parlant, valoro les coses que fa o que diu, etc.).				
14. Miro, assenteixo i no interrompo (Miro a l'interlocutor a la cara, assenteixo amb el cap quan parla i no interrompo el seu discurs).				
15. Parafrasejo (Utilitzo frases que animin a l'interlocutor a seguir i que indiquen que estic escoltant el que narra).				
16. Realitzo preguntes per a recopilar informació (Pregunto a l'interlocutor sobre què em comenta. Aquestes preguntes em serveixen perquè s'adoni que estic seguint el seu discurs, per exemple preguntes com "de veritat?"; o per indagar sobre el que m'està narrant, "I després... què vas fer?").				
17. Elimino "bloquejos" interns (Escolto sense estar pensant en experiències semblants al que m'explica, sense pensar en el que diré quan acabi per rebatre'l, sense pensar en aconsellar mentre parla, sense estar pensant en caure bé, ser acceptat, etc.).				
18. Informo sobre mi mateix (Parlo tranquil·lament sobre mi, la meua vida, pensaments, actituds, generalment sense tenir sensació d'intranquil·litat).				
19. Expresso les meves necessitats i emocions (Manifesto les meves necessitats i emocions com desgrat, alegria, satisfacció, enuig..., en diferents situacions, sense que això generi culpabilitat, vergonya o pudor).				

20. Manifesto proximitat (Em mostro proper a les persones amb les quals em comunico, somrient, mostrant una actitud acollidora i relaxada).				
21. Mostro atenció i preocupació (Estic atent a les persones amb les quals em comunico, els pregunto què els passa, sense ser descortès o sense voler posar-me on no em demanen).				
22. Genero un clima positiu, càlid i proper (Em mostro proper, càlid, cordial, amable amb les persones, les miro als ulls al parlar, somric, mantinc un posat agradable, tinc paraules d'ànim, etc.).				
23. Em poso al lloc de l'altre (Intento comprendre les situacions, experiències o vivències de la persona amb la qual em comunico).				
24. Entenc les emocions i situacions de l'altre (Comprenc les situacions i emocions de l'altra persona, intentant entendre com se sent o com les viu, i no tant com em sentiria jo o com les viuria en el seu lloc).				
25. Mantinc una actitud de respecte i tolerància (Valoro les preferències, vivències i maneres d'afrontar les situacions de les persones amb les quals em comunico, sense intentar interposar el meu criteri o pensar que s'equivoquen i que jo tinc la raó).				
26. Em mostro sense enganys (Mantinc una sensació relaxada i certa franquesa i transparència quan em comunico amb altres persones, sense necessitat de simular el que soc amb les meves actituds, experiències, emocions, etc. i hi ha congruència entre els meus missatges verbals i no verbals, o sigui, els meus gestos i expressions concorden amb el que dic).				
27. Mostro espontaneïtat verbal i no verbal (Generalment no mesuro el que dic o els gestos que faig, no estic reflexionant ni en tot moment ni de forma excessiva sobre el que estic dient i gesticulant).				
28. Em predisposo a escoltar (Tinc la motivació per escoltar el que em diuen les persones amb les quals em comunico, perquè em sembla important el que han de dir).				

Moltes gràcies!

Si estiguessis interessat o interessada en saber els resultats de la investigació, pots enviar-me un correu a u1905749@campus.udg.edu

ANNEX B. PROCÉS DE MODIFICACIÓ DEL QÜESTIONARI

	Versió 1		Procés			Versió 2
TRANSMISSIÓ INFORMATIVA	1. Transmeto la informació de forma comprensible (Utilitzo exemples, metàfores, materials, explicacions diferents... perquè les persones entenguin el que els dic, sobretot si són continguts nous o idees complexes).		=		TRANSMISSIÓ INFORMATIVA	1. Transmeto la informació de forma comprensible (Utilitzo exemples, metàfores, materials, explicacions diferents... perquè les persones entenguin el que els dic, sobretot si són continguts nous o idees complexes).
	2. Transmeto la informació de manera estructurada (Organitzo o estructuro el discurs quan transmeto idees, per tal que les persones que escolten no "es perdin").		=			2. Transmeto la informació de manera estructurada (Organitzo o estructuro el discurs quan transmeto idees, per tal que les persones que escolten no "es perdin").
	3. Transmeto la informació de manera que no sigui massa densa (Dono una quantitat adequada d'informació utilitzant pauses o repetint-la, esperant que la persona vagi assimilant a poc a poc el que li dic, etc.).		=			3. Transmeto la informació de manera que no sigui massa densa (Dono una quantitat adequada d'informació utilitzant pauses o repetint-la, esperant que la persona vagi assimilant a poc a poc el que li dic, etc.).
	4. Transmeto informació de forma distintiva (Evito que qui m'escolti confongui el que li dic, per això remarco amb la veu les coses importants, adverteixo de la importància de punts determinats de la conversa, etc.).		=			4. Transmeto informació de forma distintiva (Evito que qui m'escolti confongui el que li dic, per això remarco amb la veu les coses importants, adverteixo de la importància de punts determinats de la conversa, etc.).
EXPRESSIÓ ORAL	5. Vocalitzo correctament (Acabo les paraules, no les deixo esvair-se ni les deixo a mitges, etc.).		=		EXPRESSIÓ ORAL	5. Vocalitzo correctament (Acabo les paraules, no les deixo esvair-se ni les deixo a mitges, etc.).
	6. Mantinc un volum adequat (Utilitzo una intensitat de veu adequada per tal que la puguin escoltar els altres quan parlo amb una persona que està a prop o quan parlo amb un grup en una reunió o en una classe).		=			6. Mantinc un volum adequat (Utilitzo una intensitat de veu adequada per tal que la puguin escoltar els altres quan parlo amb una persona que està a prop o quan parlo amb un grup en una reunió o en una classe).
	7. Modulo la veu quan parlo (Vario l'entonació de la veu perquè no es faci monòtona o "gris" quan estic narrant esdeveniments o explicant quelcom a algú).		Eliminada			

	8. Vario el ritme o velocitat de la parla (Utilitzo un ritme de parla que no arribi a ser excessivament ràpid quan narro esdeveniments, o excessivament lent que pugui generar cansament a qui m'escolta).		=		7. Vario el ritme o velocitat de la parla (Utilitzo un ritme de parla que no arribi a ser excessivament ràpid quan narro esdeveniments, o excessivament lent que pugui generar cansament a qui m'escolta).
COMUNICACIÓ NO VERBAL	9. Utilitzo l'expressió facial (Acompanyo amb les meves expressions facials el que dic verbalment i les emocions que experimento).		Fusionades		8. Utilitzo l'expressió facial i gestual (Acompanyo amb les meves expressions facials, amb les mans i/o el cos per tal d'acompanyar el meu discurs i el que dic concorda amb aquestes expressions i gestos).
	10. Utilitzo l'expressió gestual (Gesticulo amb les mans o amb el cos per tal d'acompanyar el discurs i el que dic concorda amb aquests gests).				
	11. Mantinc una proximitat adequada (Guardo la distància adequada amb l'interlocutor, estic a prop del cercle de persones més proper; estic còmode quan les persones són a prop, soc capaç de tocar i de ser tocat per altres, etc.)		Modificada		9. Mantinc una proximitat adequada segons la situació (Guardo la distància adequada amb l'interlocutor, estic a prop del cercle de persones més proper; estic còmode quan les persones són a prop, soc capaç de tocar i de ser tocat per altres, etc.)
	12. Estableixo intercanvi visual (Miro als ulls quan parlo amb altres persones o quan aquestes parlen amb mi, tant si les conec suficientment com si no).		=		10. Estableixo intercanvi visual (Miro als ulls quan parlo amb altres persones o quan aquestes parlen amb mi, tant si les conec suficientment com si no).
	13. Utilitzo el paral·lenguatge (Modulo la veu quan narro esdeveniments, remarco les paraules o soc expressiu/va amb la veu).		=		11. Utilitzo el paral·lenguatge (Modulo la veu quan narro esdeveniments, remarco les paraules o soc expressiu/va amb la veu).
GENERAR MOTIVACIÓ	14. Parteixo de les necessitats de l'altre (Considero el que l'altra persona necessita, vol o experimenta per tenir un punt de partida a les converses que mantinc; pregunto per aquests aspectes i en parlo, etc.)		=		12. Parteixo de les necessitats de l'altre (Considero el que l'altra persona necessita, vol o experimenta per tenir un punt de partida a les converses que mantinc; pregunto per aquests aspectes i en parlo, etc.)

	15. Genero expectatives positives a l'interlocutor (Plantejo a les persones els aspectes positius del que s'està parlant, valoro les coses que fa o que diu, etc.).		=			13. Genero expectatives positives a l'interlocutor (Plantejo a les persones els aspectes positius del que s'està parlant, valoro les coses que fa o que diu, etc.).
	16. Utilitzo reforç i valoració (Valoro les persones quan fan coses adequades, quan estan afavorides, manifesto alegria quan les veig, utilitzo paraules d'ànim o agradables, etc.).		Eliminada			
	17. Plantejo probabilitat d'èxit a la comunicació i l'acció (Proposo a les persones tasques, activitats, accions que els sigui fàcil realitzar amb èxit; per exemple, plantejo a un amic una activitat a l'aire lliure perquè això el satisfà).		Eliminada			
	25. Mostro atenció i preocupació (Estic atent a les persones amb les quals em comunico, els pregunto què els passa, sense ser descortès o sense voler posar-me on no em demanen).		=			21. Mostro atenció i preocupació (Estic atent a les persones amb les quals em comunico, els pregunto què els passa, sense ser descortès o sense voler posar-me on no em demanen).
	26. Genero un clima positiu, càlid i proper (Em mostro proper, càlid, cordial, amable amb les persones, les miro als ulls al parlar, somric, mantinc un posat agradable, tinc paraules d'ànim, etc.).		=			22. Genero un clima positiu, càlid i proper (Em mostro proper, càlid, cordial, amable amb les persones, les miro als ulls al parlar, somric, mantinc un posat agradable, tinc paraules d'ànim, etc.).
ESCOLTA	18. Miro, assenteixo i no interrompo (Miro a l'interlocutor a la cara, assenteixo amb el cap quan parla i no interrompo el seu discurs).		=		ESCOLTA	14. Miro, assenteixo i no interrompo (Miro a l'interlocutor a la cara, assenteixo amb el cap quan parla i no interrompo el seu discurs).
	19. Parafrasejo (Utilitzo frases que animin a l'interlocutor a seguir i que indiquen que estic escoltant el que narra).		=			15. Parafrasejo (Utilitzo frases que animin a l'interlocutor a seguir i que indiquen que estic escoltant el que narra).
	20. Realitzo preguntes per a recopilar informació (Pregunto a l'interlocutor sobre què em comenta. Aquestes preguntes em serveixen perquè s'adoni que estic seguint el seu discurs, per exemple preguntes com "de veritat?"; o per indagar sobre el que m'està narrant, "I després... què vas fer?").		=			16. Realitzo preguntes per a recopilar informació (Pregunto a l'interlocutor sobre què em comenta. Aquestes preguntes em serveixen perquè s'adoni que estic seguint el seu discurs, per exemple preguntes com "de veritat?"; o per indagar sobre el que m'està narrant, "I després... què vas fer?").

EXPRESSIÓ EMOCIONAL	22. Informo sobre mi mateix (Parlo tranquil·lament sobre mi, la meua vida, pensaments, actituds, generalment sense tenir sensació d'intranquil·litat).		=		EXPRESSIÓ EMOCIONAL	18. Informo sobre mi mateix (Parlo tranquil·lament sobre mi, la meua vida, pensaments, actituds, generalment sense tenir sensació d'intranquil·litat).
	23. Expresso les meves necessitats i emocions (Manifesto les meves necessitats i emocions com desgrat, alegria, satisfacció, enuig..., en diferents situacions, sense que això generi culpabilitat, vergonya o pudor).		=			19. Expresso les meves necessitats i emocions (Manifesto les meves necessitats i emocions com desgrat, alegria, satisfacció, enuig..., en diferents situacions, sense que això generi culpabilitat, vergonya o pudor).
	24. Manifesto proximitat (Em mostro proper a les persones amb les quals em comunico, somrient, mostrant una actitud acollidora i relaxada).		=			20. Manifesto proximitat (Em mostro proper a les persones amb les quals em comunico, somrient, mostrant una actitud acollidora i relaxada).
EMPATIA	27. Em poso al lloc de l'altre (Intento comprendre les situacions, experiències o vivències de la persona amb la qual em comunico).		=		EMPATIA	23. Em poso al lloc de l'altre (Intento comprendre les situacions, experiències o vivències de la persona amb la qual em comunico).
	28. Entenc les emocions i situacions de l'altre (Comprens les situacions i emocions de l'altra persona, intentant entendre com se sent o com les viu, i no tant com em sentiria jo o com les viuria en el seu lloc).		=			24. Entenc les emocions i situacions de l'altre (Comprens les situacions i emocions de l'altra persona, intentant entendre com se sent o com les viu, i no tant com em sentiria jo o com les viuria en el seu lloc).
	29. Mantinc una actitud de respecte i tolerància (Valoro les preferències, vivències i maneres d'afrontar les situacions de les persones amb les quals em comunico, sense intentar interposar el meu criteri o pensar que s'equivoquen i que jo tinc la raó).		=			25. Mantinc una actitud de respecte i tolerància (Valoro les preferències, vivències i maneres d'afrontar les situacions de les persones amb les quals em comunico, sense intentar interposar el meu criteri o pensar que s'equivoquen i que jo tinc la raó).
	33. Em predisposo a escoltar (Tinc la motivació per escoltar el que em diuen les persones amb les quals em comunico, perquè em sembla important el que han de dir).		=			28. Em predisposo a escoltar (Tinc la motivació per escoltar el que em diuen les persones amb les quals em comunico, perquè em sembla important el que han de dir).

COMUNICACIÓ OBERTA	21. Elimino "bloquejos" interns (Escolto sense estar pensant en experiències semblants al que m'explica, sense pensar en el que diré quan acabi per rebatre'l, sense pensar en aconsellar mentre parla, sense estar pensant en caure bé, ser acceptat, etc.).		=		COMUNICACIÓ OBERTA	17. Elimino "bloquejos" interns (Escolto sense estar pensant en experiències semblants al que m'explica, sense pensar en el que diré quan acabi per rebatre'l, sense pensar en aconsellar mentre parla, sense estar pensant en caure bé, ser acceptat, etc.).
	30. Em mostro sense enganys (Mantinc una sensació relaxada i certa franquesa i transparència quan em comunico amb altres persones, sense necessitat de simular el que soc amb les meves actituds, experiències, emocions, etc.).		Fusionades			26. Em mostro sense enganys (Mantinc una sensació relaxada i certa franquesa i transparència quan em comunico amb altres persones, sense necessitat de simular el que soc amb les meves actituds, experiències, emocions, etc. i hi ha congruència entre els meus missatges verbals i no verbals, o sigui, els meus gestos i expressions concorden amb el que dic).
	31. Hi ha congruència entre els meus missatges verbals i no verbals (Dic les coses amb sinceritat, de manera que la meua cara o gesticulacions reflecteixin el que sento i que hi hagi congruència entre el que reflecteix la meua cara i el que dic).					
	32. Mostro espontaneïtat verbal i no verbal (Generalment no mesuro el que dic o els gestos que faig, no estic reflexionant ni en tot moment ni de forma excessiva sobre el que estic dient i gesticulant).		=			27. Mostro espontaneïtat verbal i no verbal (Generalment no mesuro el que dic o els gestos que faig, no estic reflexionant ni en tot moment ni de forma excessiva sobre el que estic dient i gesticulant).
	34. Vull transmetre i participar en la comunicació (Tinc la motivació per comunicar experiències, esdeveniments, opinions, actituds... a altres i, a més, agafo un paper actiu en la comunicació).		Eliminada			